

Україна і СВІТ

вступ до історії
та громадянської
освіти

Марина КАФТАН, Ірина КОСТЮК, Ксенія НОВІКОВА

УКРАЇНА І СВІТ: вступ до історії та громадянської освіти

Навчальні матеріали для пілотування
у 6 класах експериментальних закладів
загальної середньої освіти

Урок 8

Київ · Світич · 2022

§ 8. Коли і як минуле стає історією

Після ознайомлення з матеріалами параграфа й виконання завдань ти зможеш:

- висловлювати власну думку про те, як події і вчинки людей стають частиною наших знань про суспільство;
- пояснювати, що таке історичні події та хто такі історичні особи;
- наводити приклади відомих історичних подій та історичних осіб;
- визначати важливість історичної та сучасної події для людини та суспільства;
- розвивати вміння порівнювати інформацію з текстових та візуальних джерел;
- висловлювати власне ставлення до історії як навчального предмета.

1. Як минуле стає історією

1. Що означає слово "історія"? У якому значенні воно вживається в курсі "Україна і світ: вступ до історії та громадянської освіти"?

---

2. Які історії ти можеш пригадати з курсу 5 класу "Україна і світ: вступ до історії та громадянської освіти"? Вони стосуються більше минулого чи сучасного? Чому ці історії тобі запам'яталися?

“То вже історія”, – кажуть іноді про події, що завершилися і відійшли в минуле. Кожна людина запам’ятовує надовго щось значуще із власного життя і життя близьких людей. Пам’ять про ці події є частиною історії родини. Власна маленька історія може стати частиною великої, загальної історії, якщо хтось вивчає, як і чому відбувалася ця подія та чим вона завершилася.

У грецькій мові слово “історія” (historia) означає розпитування, розвідування. Геродот розпитував сучасників про їхню участь у греко-перських війнах. Він “зібрав і записав ці відомості, щоб минулі події з плином часу не пішли в забуття і великі, гідні подиву діяння не залишилися у безвісті”. Для давньогрецького мандрівника і його сучасників події та герої цієї війни були значущими, адже принесли давній Греції свободу від іноземних загарбників.

Перемоги і поразки, мирні договори між країнами та шлюби правителів, винаходи та будівництво споруд впливали тривалий час на життя багатьох людей і суспільства. Такі значущі події називають **історичними**.

Чи це означає, що історію як науку цікавлять лише грандіозні події, великі битви та славетні правителі? Ні.

Ми можемо не знати імен тих, хто виготовив збережені в музеях речі: одяг, меч для битви, посуд для давнього застілля. Але розуміємо, що століття й тисячоліття тому наші предки вміли робити красиві, корисні речі, були вправними й вигадливими майстрами.

Ми не знаємо, хто перший знайшов родовище солі в Дрогобичі або хто перший видобув вугілля на Донбасі. Нам не відомі імена всіх, хто возив цінні копалини на продаж. Однак без щоденної праці цих людей не було б сучасного життя.

Іноді істориків називають мандрівниками в минуле. Вони намагаються зрозуміти життя людських спільнот у минулому, дослідити окремі явища суспільства тих часів: культуру, науку, політику, господарство, побутові речі.

3. Розглянь **джерела 1–4**, де зображені предмети з минулого. Чому ці предмети є частиною історії? Що вони розповідають про минуле?

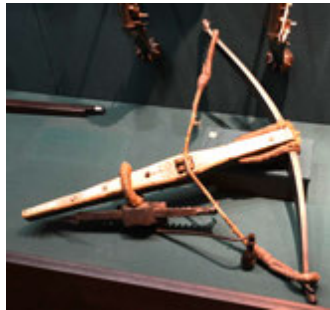

---

4. Обери одне джерело, яким можна проілюструвати текст. Поясни свій вибір.

Джерело 1. Середньовічна зброя та символи влади. 16–17 ст., Музей-Арсенал, Львів, Україна

Джерело 2. Жіноче взуття. Перша пол. 18 ст., Чернігівський історичний музей ім. В. В. Тарновського, Україна

Джерело 3. Металеве дзеркало. Стародавній Рим, 1 ст., Музей Метрополітен, США

Джерело 4. Обладунки англійського графа-лицаря. 16 ст., Музей Метрополітен, США

Людей завжди цікавили особисті історії. А життєписи визначних людей заслуговують на особливу увагу. З них можна дізнатися, якими були ці люди, як вони такими стали, про що мріяли. Важливими персонами є не лише королі й королеви, президенти чи полководці, але й винахідники, вчені, художники, архітектори, артисти, підприємці, політики.

Якщо людина відіграла значну роль у суспільстві, у важливих подіях чи її вчинки виявилися доленосними, пам'ять про неї передавалася нащадкам. Так з'явилися **історичні особи**.

Історичні вчинки – це не лише перемоги чи підписані важливі угоди. Вчинок будь-якої людини, навіть якщо її ім'я залишиться не відомим історії, може мати історичне значення – як позитивне, так і негативне.

5. Розглянь назви книжок (**джерело 5**). Як ти думаєш, про що ці видання? Завдяки чому вони могли з'явитися?

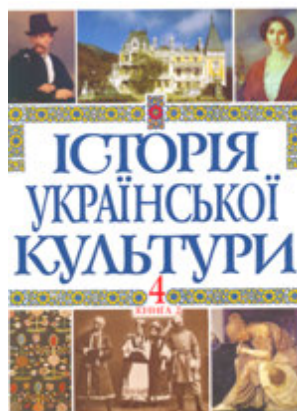

Джерело 5

Фото 1. Масовий протест 1 грудня 2013 року в Києві. Пів мільйона людей вийшли на вулиці столиці, оскільки дізналися, що вночі "беркутівці" жорстоко побили студентів, які мирно протестували на майдані Незалежності. Масові акції непокори не припинялися 3 місяці й призвели до зміни влади в Україні. Пізніше їх назвали Революцією гідності.

Фото 2. Велелюдна демонстрація у квітні 1917 року на Софійському майдані в Києві, яка стала частиною Української Революції.

Фото 3. Українські військові захищають народ і незалежність України, 2022 р.

Фото 4. Президент України Володимир Зеленський виступає перед Генеральною асамблеєю ООН, 22 вересня 2022 р.

Фото 5. Леонід Каденюк. Перший космонавт незалежної України. У 1997 році здійснив політ у космос.

Фото 6. Ілон Маск. Найбагатша людина світу станом на 2022 рік. Засновник і співвласник компанії SpaceX, яка будує космічні кораблі й готує політ людини на Марс. Ілон Маск допомагає українській армії обладнанням для супутникового інтернету.

Підсумкові запитання і завдання

1. Чому предмети повсякденного життя людей з минулого є частиною історії?

---

2. Поясни, що таке історична подія.

---

3. Завдяки чому деякі люди стають історичними особами?

---

4. Чи все те, що відбулося в минулому, стало історією? Обґрунтуй свою думку.

---

5. Які ознаки сучасних подій перетворюють їх на історичні? Наведи приклади таких подій.
